

3. НАЧЯЛО НА ЦАРСТВА-ТА, РАБОТЫ ИЛИ ЗАНЯТИЯ, ВЪРА И РЯДОВЕ (КЛАССОВЕ) НА ПЪРВЫ-ТЫ НАРОДЫ.

Начяло на царства-та.

Чловѣци-ти най-напрѣдъ живѣли на отдѣлны челяди, които ся покорявали на своя отьць. Когато челяди-ты на сыново-ты и послѣдници-ты Ноевы ся умножили, зели да ся събирать на общества (*народъ*) и единъ оть отци-ты на челяди-ты ся избиралъ управникъ (*царь*). И така станжлы царства. Още въ най-стары-ты врѣмена имало различни царства и различни управници. Едны царства състоялы оть много градове, а нѣкои само оть единъ градъ. Нѣкой пжть въ царство, което състояло оть много градове, имало единъ царь, а нѣкой пжть въ всякой голѣмъ градъ оть единъ и сжщъ народъ имало особенъ царь. У нѣкои народы съвсѣмъ нѣмало царие; нъ тамъ народъ-тъ самъ или нѣколко избрани лица оть него, познаты по опытность-тж си и по ума си, давали наставления и заповѣди (*законы*), какъ да живѣжтъ и да постжпвать. Царства, дѣто има царие наричяты *едно държавия* (монархии) а оныя дѣто нѣма царие, нъ самъ народъ-тъ управя царство-то, наричяся *народоуправление* (республика). Въ повечето царства, слѣдъ смърть-тж на царя, мѣсто-то му захващалъ сынъ му, и съ такъвъ начинъ царска-та власть станжла наследствена.

Нѣкои оть първы-ты царие свыкали чловѣци юнаци и силны и съ тѣхъ зели да нападать на близосѣдны-ты народы; нъ тия народы ся бранили. И така ся съставили първы-ты *войскы* и ся начинжлы *войны* или *боеве*. Въ врѣмя-то на тия боеве, единъ народъ надвивалъ на другъ, и царства-та ся измѣнявали: едно ся увеличявало, а друго ся смалявало. Увеличявалися оныя царства, дѣто имало умны царие, силенъ народъ и храбрж войскж. Нѣкои царства съвсѣмъ ся изгубвали и на мѣсто-то имъ ся появявали новы народы и новы царства.

Мы тука говоримъ само за *заселены-шы* народы, сир. за такыва, които постоянно сж живѣли и живѣжтъ въ градове